

FIȘA DISCIPLINEI

Istoria artei universale V – sec. XIX-XX

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Istorie în limba maghiară
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Istoria Artei
1.7. Forma de învățământ	Zi

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Istoria artei universale V – sec. XIX-XX				Codul disciplinei	HLM1509
2.2. Titularul activităților de curs	Lect. dr. Pál Emese					
2.3. Titularul activităților de seminar	Lect. dr. Pál Emese					
2.4. Anul de studiu	III.	2.5. Semestrul	5.	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	5	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	3
3.4. Total ore din planul de învățământ	70	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	42
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					15
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					15
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					20
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					3
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				52	
3.8. Total ore pe semestru				125	
3.9. Numărul de credite				5	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Cursul necesită calculator și videoproiector.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Seminarul necesită calculator și videoproiector.

6. Competențele specifice acumulate¹

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

Competențe profesionale/esențiale	CP1 Regăsirea informației despre trecutul istoric. CP3 Prezentarea orală și scrisă, în limba programului de studii și într-o limbă de circulație internațională, a cunoștințelor de specialitate. CP4 Utilizarea adecvată a limbajului de specialitate al istoriei artei, a termenilor tehnici și a conceptelor de bază din domeniul istoriei artelor.
Competențe transversale	CT1 Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență și eficacitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul își propune prezentarea cronologică a celor mai importante curente ale istoriei artelor în secolele XIX-XX, din epoca romantismului până la diferitele tendințe ale sfârșitului de secol XX, prin exemplificări vizuale și analiza stilistico-tematică a celor mai reprezentative opere ale acestor două secole.
7.2 Obiectivele specifice	Prin operele analizate vom urmări și prezentarea unor exemplificări ale reprezentării diferitelor idei estetice, filosofice sau politice specifice acestei perioade în operele de artă, precum și în ce măsură reflectă aceste edificii, sculpturi, picturi și artefacte cultura acestei epoci. Pe parcursul semestrului pe lângă însușirea unor cunoștințe lexicale, un accent deosebit dorim să le acordăm familiarizării studenților cu cele mai importante elemente ale terminologiei necesare analizei operelor de artă modernă. Prelegerile vor fi însoțite de un material ilustrativ bogat.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Periodizarea și terminologia romantismului. Arhitectura și sculptura romantismului	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	
2. Pictura romantică. Peisagistica romantismului german (Caspar David Friedrich). Otto Runge. Nazarineni.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	
3. Realismul. Școala de la Barbizon.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	
4. Caracteristicile generale ale picturii impresioniste. Pictura impresionistă.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	
5. Neoimpresionismul: Seurat și Signac. Postimpresionismul: Van Gogh, Gauguin, Cézanne	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	
6. Pictura simbolistă. Nabiștii.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	
7. Arhitectura în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, eclecticismul și arta 1900	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	
8. Arhitectura modernă	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	
9. Curente avangardiste: fauvism și expresionism (Die Brücke, Der Blaue Reiter).	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	

10. Curentele avangardiste: cubism și futurism	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	
11. Curentele avangardiste: constructivismul, suprematismul	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	
12. Curentele avangardiste: Dada, suprarealismul.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	
13. Principalele tendințe în arta de după cel de al doilea război mondial: expresionismul abstract, pop art, op art	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	
14. Principalele tendințe în arta de după cel de al doilea război mondial: action painting, performance, land art, etc.	Prelegerea participativă, expunerea, exemplificarea	

Bibliografie obligatorie

- **DEMPSEY, AMY:** *A modern művészet története – Stílusok – Iskolák – Mozgalmak*. Budapest, 2003.
- **FRAMTON, KENETH:** *A modern építészeti kritikai története*, Budapest, 2009.
- **HOFMANN, Werner,** *A földi paradicsom. 19. századi motívumok és eszmék*, Budapest, é.n.
- **HOFMANN, Werner,** *A modern művészet alapjai. Bevezetés a modern művészet szimbolikus formáinak világába*, Budapest, 1974.
- **MICHEL, Mario de,** *Az avantgardizmus*, Budapest, 1978.
- **NÉMETH Lajos,** *A XIX. század művészete. A historizmustól a szecesszióig*, Budapest, 1974.
- **WALTER, INGO F. (red.),** *Művészet a 20. században*. Budapest, Taschen/Vince Kiadó, 2004.
- **ZÁDOR Anna,** *Klasszicizmus és romantika. A XIX. század művészete*, Budapest, 1976.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Prezentarea tematicii de seminar și a modalităților de evaluare. Discutarea și împărțirea temelor de seminar	Discuții	
2. Pictura lui Francisco José y Lucientes GOYA Pictura lui Caspar David FRIEDRICH Pictura lui William TURNER	-explicarea noțiunilor stilistice -dezbateră referatelor -studii de caz	-2 referate
3. Pictura romantică: Jean-Louis-André-Théodore GÉRICAULT și Eugène DELACROIX Începuturile realismului: Școala de la Barbizon	-dezbateră referatului -explicarea unor concepte stilistice -studii de caz	-1 referat
Realismul: Pictura lui Gustave COURBET Pictura și grafica lui Honoré DAUMIER Pictura lui Édouard MANET	-dezbateră referatelor -discuții	-2 referate
5. Impresionismul Claude MONET Pierre-Auguste RENOIR Hilaire-Germain-Edgar DEGAS	-analiza comparativă -dezbateră referatelor -studii de caz	-2 referate
6. Postimpresionismul și neoimpresionismul Henri de TOULOUSE-LAUTREC Georges-Pierre SEURAT Vincent van GOGH	-dezbateră referatului -studii de caz	-1 referat
7. Postimpresionismul II. Paul GAUGUIN Paul CÉZANNE Arta 1900: Pictura lui Gustav KLIMT și Egon SCHIELE	-dezbateră referatelor -interpretarea surselor -studii de caz	-2 referate
8. Fauvii (Henri Matisse, André Derain, Maurice de Vlaminck, Georges Rouault) Expresionismul și grupările sale (Die Brücke, Der Blaue Reiter. Paul Klee, Emil Nolde, Oskar Kokoschka)	-dezbateră referatelor -studii de caz	-2 referate -evaluare scrisă din bibliografie
9. Cubismul și orfismul (Pablo Ruiz PICASSO Georges Braque, Juan Gris, Fernand Léger, Robert Delaunay)	-explicarea unor concepte stilistice -dezbateră referatelor	-2 referate

Futurismul (Luigi Russolo, Umberto Boccioni, Giacomo Balla, Gino Severini, Carlo Carrà)		
10. Dadaismul (George Grosz, Hans Arp, Marcel Janco, Man Ray, Kurt Schwitters, Marcel Duchamp) Suprarealismul (Salvador Dalí, Max Ernst, Yves Tanguy, René Magritte, Joan Miró) Marc CHAGALL	-explicarea unor concepte stilistice -dezbateră referatelor	-3 referate
11. Pictura abstractă: raionismul (Mihail Larionov și Natalja Gonciarova), suprematismul (Kazimir Malevici), gruparea De Stijl (Theo van Doesburg și Piet Mondrian) și pictura lui Wassily Kandinsky	-discuții	-evaluare scrisă (recunoașterea operelor)
12. Sculptura în secolele al 19-lea și 20-lea Auguste RODIN Constantin BRÂNCUȘI Alberto GIACOMETTI	-dezbateră referatului -discuții	-1 referat
13. Arhitectura în prima jumătate a secolului al 20-lea Otto WAGNER, Charles Rennie MACKINTOSH Frank Lloyd WRIGHT Le CORBUSIER Bauhaus	-dezbateră referatelor -studii de caz -discuții	-2 referate -evaluare scrisă (recunoașterea operelor)
14. Tendințe stilistice în arta de după 1950 (assemblage, instalație, environment, happening, performance) Studii de caz: Andy WARHOL – portrete și instalații Yoko ONO – Cut piece, 1964. Marina ABRAMOVIČ – The Artist is Present	-studii de caz -discuții	-2 referate

Bibliografie orientativă:

- *Abstract Painting 50 Years of Accomplishment, from Kandinsky to the Present*, New York, 1967.
- *Cézanne festői életműve*, Budapest, 1974.
- *Fauvismul*, Bukarest, 1975.
- *Nouveau dictionnaire de la peinture moderne*, Párizs, 1963.
- **ADRIANI, Götz**, *Cézanne Gemälde*, Köln, 1993.
- **AKNAI Tamás**, *Egyetemes művészettörténet 1945–1980*, Budapest–Pécs, 2001.
- **ANTAL Frigyes**, *Stílustörténet-kortörténet*, Budapest, 1979.
- **ANTAL, Fr.**, *Clasicism și romantism*, Bukarest, 1971.
- **ARGAN, Giulio Carlo**, *Arta modernă. 1770–1970*, Bukarest, 1962.
- **BATICLE, Jeannine-Glendinning – NIGEL-MENA MARQUES, Manuela**, *Goya*, Párizs, 1988.
- **BAZIN, Germain**, *Clasic, baroc, rococo*, Bukarest, 1970.
- **BENEDICT, Cristian**, *Courbet*, Bukarest, 1983.
- **BERGER, René**, *A festészeti felfedezése I–II.*, Budapest, 1973.
- **BOULLÉ, Louis Étienne**, *Az építészet poézise. Tanulmány a művészetről*, Budapest, 1985.
- **BOWNESS, Alan**, *Modern European Art*, „World of Art”, London, 1992.
- **BRETTEL, Richard R.**, *Modern Art 1851–1929*, „Oxford History of Art”, Oxford, 1999.
- **BRION, Marcel**, *Arta abstractă*, Bukarest, 1972.
- **BRION, Marcel**, *Pictura Romantică*, Bukarest, 1972.
- **CHASSÉ, Charles**, *Nabiștii și epoca lor*, Bukarest, 1978.
- **CHASSÉ, Charles**, *Fovii și epoca lor*, Bukarest, 1978.
- **CHEVALIER, Denys**, *Picasso kék és rózsaszín korszaka*, Budapest, 1981.
- **COURTHION, Pierre**, *Curențe și tendințe în arta secolului XX*, Bukarest, 1973.
- **CSORBA Géza**, *Modigliani*, Budapest, 1969.
- **DÁVID Katalin**, *Chagall*, Budapest, 1966.
- **DÁVID Katalin**, *Van Gogh*, Budapest, 1968.
- **EBERT, Hans**, *Ingres*, Budapest–Berlin–Varsó, 1982.
- **ESSERS, Volkmar**, *Henri Matisse. 1869–1954. A szín mestere*, Köln, 1989.
- **FEIST, Peter H.**, *Cézanne*, Budapest, 1964.

- **FRANCASTEL, Pierre**, *Impressionismul*, Bukarest, 1977.
- **FRANCASTEL, Pierre**, *Pictură și societate. Nașterea și distrugerea unui spațiu plastic de la Renaștere la Cubism*, Bukarest, 1970.
- **GELLÉR Katalin**, *XIX. századi francia festészet*, Budapest, 1985.
- **GENTHON István**, *A posztimpresszionizmus*, Budapest, 1960.
- **GENTHON István**, *Cézanne. 1839–1906*, Budapest, 1964.
- **GESKÓ Judit** (szerk), *Monet és barátai*, Budapest, 2003.
- **GRIGORESCU, Dan**, *Cubismul*, Bukarest, 1972.
- **GRIGORESCU, Dan**, *Expressionismul*, Bukarest, 1969.
- **GUY MARICA, Viorica**, *Clasicismul în pictura franceză*, Bukarest, 1971.
- **H. TAKÁCS Marianna**, *Toulouse-Lautrec. 1864–1901*, Budapest, 1963.
- **HARSÁNYI Zoltán**, *Gauguin*, Budapest, 1984.
- **HITCHCOCK, Henry-Russel**, *Arhitecture: Nineteenth and Twentieth Centuries*, „Pelican History of Art”, New Haven–London, 1987.
- **HOFMANN, Werner**, *A modern művészet alapjai. Bevezetés a modern művészet szimbolikus formáinak világába*, Budapest, 1974.
- **HOFMANN, Werner**, *Paul Klee. A képi gondolkodás útjai*, Budapest, 1988.
- **HONOUR, Hugh**, *Romantismul I–II.*, Bukarest, 1983.
- **HORGA, Ioan**, *Cubismul*, Bukarest, 1994.
- **HORGA, Ioan**, *Școala de la Barbizon*, Bukarest, 1990.
- **HORVÁTH Tibor**, *Gauguin. 1848–1903*, Budapest, 1960.
- **JASPERS, Karl**, *Van Gogh*, Budapest, 1986.
- **JIANU, Ionel**, *Henry Moore*, Bukarest, 1971.
- **KAMPIS Antal**, *A klasszicizmus Nyugat-Európában*, Budapest, 1962.
- **KAMPIS Antal**, *Matisse. 1869–1954*, Budapest, 1964.
- **KANDINSKY, Wassily**, *Spiritualitatea în artă*, Bukarest, 1994.
- **KASCHNITZ, Marie Louise**, *Adevărul, nu visul. Viața pictorului Courbet*, Bukarest, 1972.
- **KOCZOGH Aladár**, *Az expresszionizmus*, Budapest, 1964.
- **KÖRNER Éva**, *Picasso*, Budapest, 1964.
- **LAJTA Edit**, *Ingres. 1780–1867*, Budapest, 1965.
- **MALTESSE, Corrado**, *Istoria artei italiene. 1785–1943. I–II.*, Bukarest, 1976.
- **MERÉNYI Ferenc**, *Romantikus és eklektikus építészet*, Budapest, 1959.
- **MITTELSTADT, Kuno**, *Delacroix*, Budapest–Berlin–Varsó, 1980.
- **MÜLLER, Emil Joseph**, *Arta modernă*, Bukarest, 1969.
- **MÜLLER, Emil Joseph**, *Pictura modernă*, Bukarest, 1968.
- **NÉMETH Lajos**, *A képzőművészet a XX. század elején*, Budapest, 1959.
- **NÉMETH Lajos**, *Képzőművészet 1919-től napjainkig*, Budapest, 1959.
- **NÉMETH Lajos**, *Modern magyar művészet*, Budapest, é.n.
- **NÉMETH Lajos**, *Seurat*, Budapest, 1966.
- **NOVOTNY, Fritz**, *Painting and sculpture in Europe 1780–1880*, „Pelican History of Art”, New Haven–London, 1995.
- **ORTEGA Y GASSET, José**, *Goya*, Budapest, 1983.
- **PATAKY Dénes**, *Camille Pissarro*, Budapest, 1972.
- **PAULI, G.**, *Die Kunst der Klassicism und der Romantik*, „Propyläen Kunstgeschichte”
- **PERNECZKY Géza**, *Picasso – Picasso után*, Budapest, 1989.
- **PEVSNER, Nikolaus**, *Pioneers of Modern Design from William Morris to Walter Gropius*, Penguin Books, 1974.
- **PEVSNER, Nikolaus**, *A modern formatervezés úttörői*, Budapest, 1977.
- **POOL, Phoebe**, *Impressionism*, London, 1967.
- **PREUTU, Mariana**, *The Graphic Art of the Impressionists*, Bukarest, 1982.
- **REWALD, John**, *Istoria impresionismului. I–II.*, Bukarest, 1974.
- **REWALD, John**, *Postimpresionismul. I–II.*, Bukarest, 1974.
- **S. NAGY Katalin**, *Chagall*, Budapest, 1980.
- **SEMBACH, Klaus Jürgen**, *Szecesszió*, Köln–Budapest, 2002.
- **SÉRULLAZ, Maurice**, *Az impresszionizmus enciklopédiája*, Budapest, 1978.
- **SIGNAC, Paul**, *Delacroix-tól a neoimpresszionizmusig*, Budapest, 1978.
- **STANGOS, Nikos** (red.), *Concepts of Modern Art From Fauvism to Postmodernism*, „World of Art”, London, 1994.
- **SZABÓ György**, *A futurizmus*, Budapest, 1964.
- **VÉGVÁRI Lajos**, *Delacroix*, Budapest, 1968.
- **VÉGVÁRI Lajos**, *Manet*, Budapest, 1957.

- **VENTURI, Lionello**, *De la Manet la Lautrec*, Bukarest, 1968.
- **VENTURI, Lionello**, *Picori moderni*, Bukarest, 1968.
- **WALTHER, Ingo F.** (red.), *Art of the 20th Century. Painting. Sculpture. New Media. Photography*, Köln, 2000.
- **WALTHER, Ingo F.** (red.), *Impreszionism*, Köln–Budapest, 2003.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- dezvoltarea abilităților de comunicare
- dezvoltarea capacității analitice
- interdisciplinaritate
- cunoașterea terminologiei de specialitate în limba de predare și într-o limbă de circulație

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoașterea temelor discutate la cursuri și a bibliografiei obligatorii	Examen oral	60 %
10.5 Seminar/laborator	Parcurgerea bibliografie obligatorii și însușirea ideilor principale legate de temele de seminar	-intervențiile studenților în cursul seminariilor -test din bibliografia obligatorie -evaluarea unei recenzii întocmite de student	15%
	Recunoașterea, încadrarea stilistică și cronologică a principalelor opere ale epocii tratate	-intervențiile studenților - 2 teste scrise	5%
	Calitatea științifică a exprimării în scris	-evaluarea referatelor predate	10%
	Calitatea științifică a exprimării orale	-evaluarea intervențiilor de la seminarii -evaluarea prezentării orale ale referatelor	10%
10.6 Standard minim de performanță			
• Minim nota de trecere (cinci) la activitatea de seminar. • Obținerea unei note de trecere (minim 5) la evaluarea finală.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

Nu se aplică.

Data completării:
23.05.2025.

Semnătura titularului de curs

Lect. dr. Pál Emese

Semnătura titularului de seminar

Lect. dr. Pál Emese

Data avizării în departament:
30.04.2025

Semnătura directorului de departament

Conf. dr. Nagy Róbert-Miklós

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "*Nu se aplică*".